

Nr 400.

Av herrar **Hagberg** i Luleå och **Persson** i Stockholm, om vissa ändringar i lagen om semester.

Då vår nu gällande semesterlag genomfördes 1938, erkändes därmed det principiellt berättigade uti att arbetarna under en viss sammanhängande tid bereddes avlönad ledighet för vila och rekreation. Lagens utformning medförde emellertid, att stora grupper av arbetare lämnades utanför dess tillämpningsområde, på grund av bestämmelsen att som villkor för rätt till semester stipulerades en anställningstid av minst etthundraåttio dagar.

Redan vid riksdagsbehandlingen av lagförslaget framfördes farhågor för att denna bestämmelse skulle göra lagen illusorisk för vissa arbetargrupper, i första hand inom säsongindustrierna, men även för andra arbetare, som på grund av med arbetets art förbundna speciella anställningsförhållanden tvingas att ofta byta arbetsgivare. Erfarenheterna från den tid lagen tillämpats ha visat, att dessa farhågor icke voro överdrivna, utan t. o. m. överträffats av de verkningar lagen medfört på skilda områden. Detta gäller speciellt för byggnads-, anläggnings-, skogs- och flottnings-, torv- och byggnadsämnesarbetare samt de s. k. kampanjarbetarna inom sockerindustrien.

För byggnadsindustriens arbetare har lagen visat sig vara särskilt ogynnsam, dels på grund av säsongmässigheten i denna industri, som medför en betydande nedgång i byggnadsverksamheten under vinterhalvåret, men även på grund av den starkt växlande omfattningen utav de enskilda företagens verksamhet, särskilt i de större städerna. Detta medför, att sedan ett bygge färdigställts, vilket i regel sker på betydligt kortare tid än ett halvt år, upphör anställningen, och arbetarna tvingas att söka sig till en annan arbetsgivare. Även under själva byggnadstiden är behovet av arbetskraft starkt varierande, vilket också nödvändiggör, att arbetsstyrkan tidvis utökas, och medför, att en stor del av arbetarna endast får arbeta en kort period på samma arbetsplats. En utredning, som gjorts av en utav de större fackföreningarna i byggnadsfacket, visar också, att endast något över hälften av dess medlemmar f. n. skulle bli semesterberättigade enligt lagen. Man har därför mellan avtalsparterna i det egentliga byggnadsfacket (byggnadsföretagarna och de hos dessa direkt anställda arbetarna) träffat avtal om en semesterkassa, dit arbetsgivarna inbetala ett visst antal ören per arbetad timme, oavsett anställningstidens längd. Men även här inverka lagens oförmånliga bestämmelser, då storleken av arbetsgivarnas inbetalningar baserats på en beräknad summa utav arbetsgivarnas sammanlagda kostnader för

semestern i det fall semesterlagen skulle ha tillämpats. Arbetarna ha alltså med andra ord fått köpa semesterrätt för dem, som ej fylla lagens villkor om etthundraåttio dagars anställningstid, genom avstående utav en viss del av semesterersättningen för dem, som fylla lagens villkor.

För de byggnadsarbetare, som arbeta hos underentreprenörer till byggnadsföretagarna, såsom smides-, rör- och elektriska installationsfirmor, ställer sig frågan något annorlunda, då de i viss utsträckning äro knutna till en viss firma. Men även här inverka säsongförhållandena samt den starkt varierande omfattningen av firmornas verksamhet, varför arbetarna ofta få söka sig från ett företag till ett annat i samma bransch.

Inom byggnadsämnesindustrien finnas stora grupper av säsongarbetare, såsom inom tegel- och cementvaruindustrien, där arbetet på de flesta företagen är säsongbetonat. Före lagens ikraftträdande fanns i denna industri en avtalsmässig överenskommelse, där arbetarna tillförsäkrades semester efter etthundra dagars arbete. För dessa arbetare har således utbytandet utav avtalets bestämmelse mot lagens medfört en försämring. Inom byggnadsämnesindustrien har inträffat, att arbetarna vid företag, där anställningstiden varit i medeltal tjugofem år, gått miste om semester på grund av företagets säsongmässiga drift.

Torvindustrien har under senare år fått en betydande omfattning. Men endast ett mycket litet antal arbetare erhåller semester, då säsongen endast sträcker sig över sommarmånaderna.

Av de anförda exemplen framgår klart, att om semesterlagen skall fylla sin uppgift att bereda alla arbetare och anställda en semester, som numera ingen torde kunna bestrida behovet av, är det nödvändigt att ur densamma utmönstra de bestämmelser, som ställa olika grupper i en särställning, beroende på deras anställningsförhållanden. Det tidigare framförda argumentet om säsongarbetares mindre behov av semester på grund av deras större arbetslöshet är så orimligt och verklighetsfrämmande att det är onödigt att här ingå på detsamma. Endast en social analfabet kan väl med bibehållet allvar göra gällande, att arbetslöshet är att betrakta som ett slag av rekreation.

I § 4 andra stycket stipuleras, att rätt till semester endast föreligger, då under loppet av en kalendermånad arbete utförts för arbetsgivarens räkning under minst sexton dagar. Med tanke på den kris, som torde vara oundviklig efter kriget, kan det med säkerhet förutsättas, att korttidsarbete kommer att införas vid olika arbetsplatser. Det torde därför vara befogat att minska det antal dagar, som erfordras för att erhålla en semesterdag.

Bestämmelsen i § 10 att djurskötare undantagas från rätten till semester är också av den art, att den helt bör utgå. Lantarbetarnas och speciellt djurskötarnas arbete är sådant, att behovet av semester är minst lika stort för dem som för någon annan medborgargrupp i samhället. Denna paragraf bör därför utgå.

I § 12 andra stycket stadgas, att då anställning avbrytes på grund av dödsfall eller upphör på grund av arbetstagarens pensionering, utgår ej semesterersättning. Det gjorda undantaget är utan tvivel oberättigat, i synnerhet vad det gäller anställningens avbrytande genom att den semesterberättigade avlider, innan han uttagit semester. Då semesterrätten förvärvats genom föregående års arbete, måste den i princip jämföras med innestående avlöning. Lagens bestämmelse i detta avseende är icke endast en uppenbar orättvisa mot avliden arbetares efterlevande. Den strider också mot en allmän och naturlig rättsuppfattning.

Med stöd av vad här anförts få vi hemställa,

att riksdagen för sin del måtte besluta följande ändringar i Lag om semester:

§ 3.

Arbetstagare, som innehaft sin anställning sedan minst en månad (30 dagar), äga rätt till semester enligt vad i 4 § stadgas.

Överlåtelse — — — till semester.

§ 4.

Semester utgår — — — mellan parterna.

Rätt till semester föreligger endast för kalendermånad, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst fjorton dagar. Härvid skall — — — sådan dag.

I semestern — — — däremot inräknas.

§ 9.

Arbetstagare, som — — — till semesterlön.

Sådan förmån utgår, under den i 3 § första stycket angivna förutsättningen, såframt arbetstagarens sammanlagda arbetsinkomst hos arbetsgivaren under den kvalifikationstid, som i 4 § första stycket omförmäles, uppgår till ett belopp, minst motsvarande fjorton gånger den genomsnittliga dagsförtjänsten å orten för arbete av den art, varom fråga är, under en arbetstid av åtta timmar. Semesterlönen utgör fyra procent av arbetstagarens sammanlagda arbetsinkomst hos arbetsgivaren under nämnda kvalifikationstid.

Beträffande arbetstagare -- -- -- motsvarande tillämpning.

§ 10.

Denna paragraf utgår helt.

§ 12.

Andra stycket utgår.

Stockholm den 22 januari 1944.

*H. Hagberg.**Set Persson.*
